

Процес саморозвитку передбачає в першу чергу активність самої особистості у роботі над собою, емоційно-психологічні переживання і самоспоукання у власному розвитку. Внутрішні протиріччя між прагненням до діяльності і бездіяльністю, між прагненням пізнання і виникненням все нових питань лежать в основі потреб учня в пізнавальній, трудовій та різних видах творчої діяльності і таким чином сприяють його саморозвитку.

Соціально-педагогічними основами процесу саморозвитку, є: утвердження думки про учня молодших класів як суб'єкта виховного процесу та ідеї про вирішальну роль власної активності; розуміння соціальними працівниками та учительським колективом особистісної неповторності учня, вивчення його індивідуальних інтересів, нахилів, здібностей; стимулювання особистості дитини молодшого шкільного віку до саморозвитку.

Література:

1. Бурим О. В. Взаємодія школи і родини у процесі соціального виховання особистості у приватних навчальних закладах / О. В. Бурим // Соціальна педагогіка: теорія та практика, 2005. – № 1. – С. 40–45.
2. Вікова та педагогічна психологія: навчальний посібник / О. Скрипченко, Л. Долинська, З. В. Огороднійчук. – К.: Просвіта, 2001. – С. 114–175.
3. Главацька О. Основи самовиховання особистості: навчально-методичний посібник / О. Главацька. – Тернопіль, 2008. – 206 с.
4. Гриньова М. В. Саморегуляція: навчально-методичний посібник / М. В. Гриньова. – Полтава: АСМІ, 2008. – 268 с.
5. Дуткевич Т. В. Загальна психологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. В. Дуткевич. – Кам'янець-Подільський, 2002. – 96 с.
6. Кобзар Б. Саморозвиток особистості – основа розбудови національної школи / Б. Кобзар. – К.: Педагогічна газета, 2000. – № 1. – С. 13–15.
7. Кудрик Л. Самовиховання у школі: стан і перспективи / Л. Кудрик // Шкільний світ, 2011. – № 39. – С. 6–15.
8. Селевко Г., Журавлев В. Технологія саморозвитку особистості школяра // Воспитание школьников. – 2002. – № 4, 5.

Полулященко Т. Л., старший викладач
кафедри спортивних дисциплін

ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»

Навчально-науковий інститут фізичного виховання і спорту
м. Старобільськ, Луганська область, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТРЕНУВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ШКОЛЯРІВ НА ПОЗАКЛАСНИХ ЗАНЯТТЯХ З ВЕЛОСИПЕДНОГО СПОРТУ

Актуальність. Аналіз шкільної документації та дослідження процесу фізичного виховання в школі показав, що організаційні форми фізичного виховання і спорту, передбачені шкільним планом, складають в середньому 32% добової потреби підліт-

ка в активному русі, а спонтанні побутові рухи – 18%-20%. Тому використання різних форм фізичного виховання в режимі дня, у позакласній та вільний час може заповнити недостатню рухову активність підлітків [7, с. 141].

Метою даного дослідження є пошук, аналіз та узагальнення наукової та нормативної літератури, що розкриває різні підходи та проблеми організації навчально-тренувального процесу обраними видами спорту в умовах позакласної роботи з учнями основної школи, а також місця і ролі позакласних занять з велосипедного спорту як одного з сучасних засобів фізичного виховання дітей і підлітків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виклад основного матеріалу дослідження. В даному напрямку освітлено ряд досліджень видатними фахівцями з педагогіки, психології, фізичного виховання, спорту. На жаль аналіз літератури з означеної проблеми вимагає більш детального дослідження в таких напрямках: 1) узагальнення теоретичних положень та практичних підходів щодо різних форм організації фізичного виховання підлітків у позаурочний час; 2) визначення особливостей тренувального процесу школярів під час позакласних занять велосипедним спортом.

Дослідженням компенсаторного потенціалу позашкільних та позакласних форм фізичного виховання займалися такі вчені в галузі теорії і методики фізичного виховання, як Л. Божович (1989 р.), А. Васильков (2008 р.), В. Камінський (1991 р.), С. Кириленко (2004 р.), Т. Круцевич (2002 р.), Л. Матвеев (1987 р.), Б. Мінаєв (1989 р.), М. Носко (2003) та інші.

Дослідження в галузі педагогіки та психології займалися вчені: Л. Фаннінгер, М. Зубалій (2008 р.), І. Бех (200 р.), В. Ягоднікова (2014 р.), А. Макаренко (1988 р.), А. Мудрик (2008), В. Сухомлинський (1977 р.) та інші.

В. Камінський відзначав, що крім провідної організаційної форми навчання – уроку з фізичного виховання – доцільно використовувати також позаурочні форми: семінари, практикуми, факультативи, екскурсії, предметні гуртки, домашню навчальну роботу, консультації [3, с. 123].

За визначенням Л. Матвеева та А. Новікова, *позакласна робота* – різноманітна освітня і виховна робота, спрямована на задоволення інтересів і запитів дітей, організована в позаурочний час педагогічним колективом школи. Позакласна робота проводиться в позанавчальний час у вигляді занять з різних видів спорту в пришкольніх секціях, гуртках.

Позашкільна робота, за думкою М. Носка, – це освітньо-виховна діяльність позашкільних закладів для дітей та юнацтва [6, с. 25].

Б. Мінаєв, Б. Шиян у своїх працях розглядають форми організації занять в спортивних громадах, до яких відносять: секції загальної фізичної підготовки, спортивні секції, табори, дитячо-юнацькі спортивні школи, спортивні школи молоді. Спортивні секції створюються в колективах фізичної культури підприємств і закладів. Групи комплектуються з врахуванням підготовки до занять з даного виду спорту.

Школи початкового навчання в ДЮСШ створюються на базі спортивних споруд, що належать громадам: стадіонів, лижних баз, мотоклубів, басейнів та інші. Заняття проводяться згідно із короткостроковою програмою. Центральні спортивні секції організовуються міськими і обласними радами, радами великих колективів фізичної культури. У них займаються найбільш підготовлені спортсмени, що виступають в збірних командах [10, с. 12].

Т. Круцевич, А. Тер-Ованесян зауважують на провідній ролі змагання при організації позакласної та позашкільної роботи, стверджуючи, що найважливішим завданням фізичної культури школярів є виховання міцних, здорових молодих людей,

які повною мірою оволоділи навичками й умениями, визначеними навчальною програмою з фізичної культури. У школі разом із секцією загальної фізичної підготовки можуть бути організовані секції з різних видів спорту. Для цих видів позакласної роботи організують фізкультурні, спортивні і туристичні гуртки. Їх організують для школярів окремих класів, або для групи дітей, які навчаються у двох – трьох паралельних класах.

Спортивні змагання являють собою одну з самих цікавих та захоплюючих форм позакласної роботи з фізичного виховання в школі. Вони сприяють заохоченню учнів до систематичного заняття фізичними вправами вдома, підвищують їх фізичну підготовку [4, с. 250].

Питання мотивів, інтересу, стимулів як психологічних механізмів залучення до позакласних і позашкільних занять спортом було предметом дослідження Л. Божович, О. Колонькової, О. Литовченко та ін. На їхню думку, вплив секційних занять обраним видом спорту на виховання позитивного ставлення до занять фізичними вправами залежить від багатьох факторів: від якості їх проведення, від того, наскільки вдало підбираються засоби фізичного виховання, раціонально організується процес їх виконання, економно витрачається час, стимулюється рухова й пізнавальна активність учнів, здійснюється показ і роз'яснення вчителя, а також від місць занять, кількості та якості інвентарю тощо [1, с. 25].

Процес мотивації в навчанні – це педагогічна діяльність учителя, яка спонукає учнів до активної навчальної роботи. Для підвищення активності учнів учитель використовує різноманітні педагогічні засоби, спрямовані на розкриття значення і змісту матеріалу, що вивчається, а також формування позитивного ставлення до занять фізичною культурою. Основними педагогічними засобами мотивації фізкультурної діяльності є мотивування та стимули [1, с. 34].

Л. Матвєєв також відзначає, що суттєвими педагогічними умовами, що сприяють підтримці і розвитку глибокого стійкого інтересу школярів до занять фізичною культурою є: різноманітність засобів, методів, способів організації учнів на уроках; застосування ігрового та змагального методів; забезпечення ясного, точного, глибокого розуміння учнями значення кожної навчальної теми, розділу програми; постановка конкретних посилюючих для учнів завдань навчання і тренування [5, с. 109].

Усі форми фізкультурно-оздоровчих і спортивних занять, які проводяться в процесі навчальної і позакласної роботи, повинні відповідати головному завданню – сприяти залученню кожного учня до що. Серед засобів фізкультурно-оздоровчої роботи дуже важливе значення мають гігієнічні умови. Сюди належить режим дня, під яким розуміється строго складений розпорядок повсякденного життя, раціонального розподілення часу праці і відпочинку, сну і харчування. Точне виконання режиму дня виховує в людини такі цінні якості, як дисциплінованість, акуратність і організованість [7, с. 95].

Для набору в групи початкової підготовки фахівці радять використовувати контрольні тестування, які можуть оцінити рівень розвитку фізичних якостей і здібностей до занять велосипедним спортом [8, с. 166]. Ці тести складаються з вправ загальної і спеціальної фізичної підготовленості, а самі вправи – на виявлення швидкісної і швидко-силової підготовленості, силової підготовленості, загальної витривалості; на другому році навчання спеціальної витривалості. Рівень розвитку сили, швидкості і витривалості можна виявити за допомогою спеціальних тестів, як на велоергометрі, так і на велосипеді.

Під час прогнозування здібностей спортсмена слід враховувати рівень розвитку спеціальних психологічних якостей, які проявляються безпосередньо в спортивній діяльності. Для спринтера важливим є оперативне мислення, вміння вибрати раціональне рішення при дефіциті часу, уважно спостерігати за діями супротивника і своєчасно зреагувати на них [7, с. 141].

Наразі велосипедний спорт у нашій країні отримав масовий розвиток і включає такі види, як гонки на шосе (одноденні і багатоденні), на треку, крос-кантрі і маунтінбайк. Велосипедний спорт – один з найпопулярніших видів спорту серед підлітків.

Висновки. Підсумуючи результати дослідження можемо зробити наступні висновки:

1. Основними формами позакласних занять з велосипедного спорту є гуртки та секції «Велоспорт». Метою гуртка є привернути увагу дітей до занять цим видом спорту та поширити його серед школярів; формування у дітей зацікавленості до занять велосипедним спортом; зміцнення здоров'я дітей; сприяння здоровому способу життя та фізичному розвитку дитини; навчання техніці їзди на велосипеді на різних трасах; виховання фізичних якостей; досягнення спортивних успіхів згідно зі власними здібностями; підготовка спортивного резерву.

2. Основними формами організації занять в спортивних громадах є: секції загальної фізичної підготовки, спортивні секції, табори, дитячо-юнацькі спортивні школи, спортивні школи молоді. Формами позакласних занять з фізичного виховання у школі є секції загальної фізичної підготовки, спортивні секції з різних видів спорту, спортивні гуртки, змагання, індивідуальні заняття та ін. Усі форми фізичного виховання об'єднуються спільною метою і завданнями. Кожна з них, сприяючи розв'язанню загальних завдань, вирішує і специфічні.

3. Для досягнення успіхів у велосипедному спорті та успішної реалізації процесу виховання фізичних якостей велосипедистів необхідні спеціальні педагогічні умови.

4. Секція з велоспорту (тренувальна група) – це зібрання учнів, які склали кваліфікаційні іспити, добре себе зарекомендували під час тренувань, володіють основами обраного виду спорту. Основний час тренувань присвячено опануванню технікою певної спортивної діяльності, вихованню фізичних якостей для підтримки необхідної фізичної форми, підготовки до змагань і підвищення спортивної майстерності. Учні беруть участь у змаганнях на рівні школи, району (міста), області, країни.

Література:

1. Божович Л.И. Проблема развития мотивационной сферы ребенка // Изучение мотивации детей и подростков / Под ред. Л.И. Божович, Л.В. Благоняевой. – М.: Педагогика, 1982. – С. 7–45.
2. Зубалій М. Д. Фізичне виховання учнів 10–11 класів: навч. посіб. / М. Д. Зубалій. – К., 2008. – 212 с.
3. Каминский В.В. автореф. дис. ... канд. пед. наук: [спец.] 13.00.04 «Теория и методика физического воспитания и спортивной тренировки» / Каминский Владимир Владимирович; Белорусский государственный ордена трудового красного знамени институт физической культуры. – Б., 1991. – 22 с.
4. Круцевич Т.Ю. Теория и методика физического воспитания: в 2 т.: учеб. [для студ. ВУЗов физ. воспитания и спорта] / Т.Ю. Круцевич. – К.: Олимп. лит., 2003. – Т. II. – 2003. – 391 с.

5. Матвеев Л.П. Теория и методика физического воспитания: учеб. пособие для студентов ин-тов физ. культуры / Л.П. Матвеев, А.Д. Новиков. – М.: ФиС, 1986. – 221 с.
6. Носко М.О. Теоретичні та методичні основи формування рухової функції у молоді під час занять фізичною культурою та спортом: автореф. дис. на здоб. наук. ступеня д-ра пед. наук: спец. 13.00.09 «Теорія навчання» / Носко Микола Олексійович; Чернігів. держ. пед. ун-т ім. Т.Г. Шевченка. – К., 2003. – 53 с.
7. Полулященко Т. Л. Воспитание физических качеств учеников основной школы в процессе внеклассных занятий велосипедным спортом / Т.Л. Полулященко // Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов. – Курск – 2015. – № 5 (107). С. 141.
8. Полулященко Т.Л. Деякі проблеми побудови річного навчального плану ДЮСШ з велосипедного спорту в групах початкової підготовки, які спеціалізуються з кроскантрі / Т.Л. Полулященко // Вісник ЛНУ ім. Тараса Шевченка. – Луганськ. – 2013 – № 8 (267). С. 165-172.
9. Сухомлинський В.О. Духовний світ школяра / В.О. Сухомлинський // Вибрані твори: в 5-ти т. Т. 1. – К.: Радянська школа, 1976. – С. 209-400.
10. Тер-Ованесян А.А. Педагогические основы физического воспитания / Тер-Ованесян А.А. – М.: ФиС, 1996. – 206 с.

Ремньова А. Г., кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри
теорії та історії педагогіки

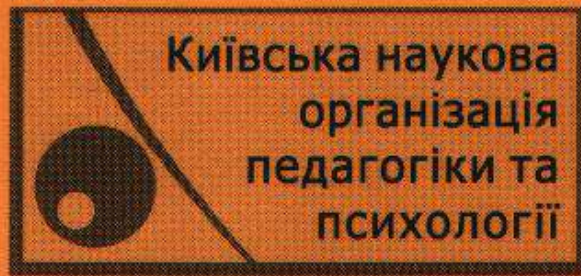
*Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова
м. Київ, Україна*

ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОСТІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Організація та запровадження інклюзивної освіти в Україні – це відповідь на суспільні зміни у сфері моралі та цінностей, у соціальній сфері, і як наслідок, у ставленні до людей з особливими потребами. Якісна освіта для людей з обмеженими можливостями поки що залишається однією з найбільш актуальних проблем їхнього життя. Саме інклюзивна освіта має створити належні умови кожній дитині для повноцінного навчання та виховання і поступово адаптувати дитину з особливими потребами до життя у сучасному світі.

Ефективність впровадження інклюзивної освіти в новій українській школі залежить від багатьох факторів: від вдосконалення освітніх структур, систем і методик для забезпечення потреб усіх без винятку дітей; від об'єднаних зусиль вчителів, учнів і батьків, спрямованих на введення дітей з особливими потребами у регулярний освітній процес; від фінансування та матеріально-технічного забезпечення навчальних закладів для інклюзивного навчання.

Але однією з найсуттєвіших проблем, що перешкоджають успішному запровадженню інклюзивного навчання є невідповідність суспільства до прийняття особ-

**МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ**

**«ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ»**

2–3 листопада 2018 року

**Київ
2018**